

יד מהרש"א
מסכת פסחים
פרק ערבי פסחים
חלק א'
מדף צט: עד דף קד.

November 1, 2012

© Yechezkel Folger 2012

מפתח

דף צט:	4
תד"ה לא יאכל	4
תד"ה עד שתחשך	5
תד"ה לא יפחתו לו (א)	8
תד"ה לא יפחתו לו (ב)	9
תד"ה מן המנחה ולמעלה ודף ק. דלמא משבשתא היא	10
דף ק.	13
רשב"ם ד"ה א"ל רשב"ג	13
רשב"ם ד"ה ולא כר' יוסי	14
תד"ה דילמא משבשתא היא	15
תד"ה מכלל דפליגי	16
תוספות ד"ה ר"י אומר אין מפסיקין	19
תד"ה אין מפסיקין	21
גמרא מאי מפסיקין וכו'	22
רשב"ם ד"ה ה"ג	23
רשב"ם ד"ה כאן קודם ט'	26
תד"ה שאין מביאין	27
תד"ה ידי קידוש יצאו ובא"ד ולא דוקא	28
תד"ה ידי יין לא יצאו	31
בא"ד אבל	33
דף קא.	34
תד"ה אבל ממקום למקום	34
תד"ה טעימו מידי	36
תד"ה שינוי יין ובא"ד ודוקא	39
דף קא:	40
סוגיא דרב חסדא – גמרא וטעמא דהניחו שם, רשב"ם ד"ה קשיא לרב חסדא וד"ה להודיעך כחו, תד"ה	40
אלא בדברים וד"ה תניא כוותי'	40
דף קב:	47
רשב"ם ד"ה ולימרינהו	47
תד"ה הכי גרסינן	49
תד"ה שאין אומרים	50
תד"ה מניחו לאחר המזון	51
תד"ה דאית לי' ואמר רב	53
דף קג.	55
גמרא ורבה אמר יהנ"ק, רשב"ם ד"ה קני"ה ונקי"ה	55
תד"ה לא הוו ידעיתו	57
תד"ה אנא דעבדי	58
דף קג:	59
גמרא אמר לי' לא סבר לי'	59
רשב"ם ד"ה אסור לכו למישתי	60
תד"ה רב אשי	61
תד"ה וקאמר רב	64

דף קד.....	65
תד"ה בעי למימר.....	65
תד"ה בין יום.....	68

דף צט:

תד"ה לא יאכל

תוס' בד"ה לא יאכל כו' וי"ל דאיירי במצה עשירה כו' אלא במצה הראויה לצאת כו' עכ"ל וה"ה דמצי לאוקמא בבציקות של גוים דאינו יוצא בה י"ח כמ"ש התוס' לקמן ויש לחלק דמצה עשירה לאו טעם מצת מצוה היא ושרי משא"כ בצקות ש"ג דטעם מצה היא וק"ל:

1) הקדמה

a) משנה

i) ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך

b) תוספות

i) שאלה

(1) What food is אסור on פסח ערב starting למנחה but is מותר before then

(a) can't be מצה because ירושלמי says that מצה is אסור all day on פסח ערב

(b) can't be מצה because מיני תרגימא are מותר all day on פסח ערב

ii) תשובה

(1) מצה is אסור all day on פסח ערב only if it's not עשירה and is ראוי to be יוצא ידי חובת מצה

(2) The משנה deals with מצה עשירה that isn't מצה that is ראוי לצאת בו ידי חובת מצה and is סמוך למנחה ערב פסח until מותר

2) מהרש"א

a) שאלה

i) יוצא ידי חובת מצה to be ראוי also aren't בציקות של נכרים

ii) Would תוספות say that בציקות של נכרים are also מותר until למנחה

b) תשובה

i) ראוי לצאת בו ידי חובת מצה that's מצה that has a different טעם than מצה עשירה

ii) While בציקות של עכו"ם have the same טעם as מצה that's חובתו בו ידי חובתו מצה

iii) so it's possible that the משנה is מחמיר for מצה של עכו"ם

תד"ה עד שתחשך

בד"ה עד שתחשך כו' ורבי' יודא תירץ אפילו אי בעינן גבי שבתות וי"ט ט עד שתחשך הכא אצטריך למיתנא לאשמעינן כו' עכ"ל כצ"ל מצאתי וכתירוץ מה"ר יחיאל דהכא אגב אורחא תנייה וק"ל:

- 1) משנה
 - a) ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך
- 2) ברייתא
 - a) לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה
- 3) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) הקדמה
 - i) The איסור doesn't say outright until when the איסור continues on שבת and יום טוב
 - ii) presumably because the איסור continues עד שתחשך and the ברייתא assumes that we'd realize ourselves that the איסור continues until then
 - b) קשיא
 - i) Why does the משנה for ערב פסח need to say outright that the איסור continues עד שתחשך
 - c) ר"י מקורביל of תירוץ
 - i) In fact
 - (1) On שבת and יום טוב a person can make קידוש and eat before חשיכה
 - (2) and that's why the ברייתא can't say that the איסור continues עד שתחשך
 - ii) while
 - (1) for ערב פסח the איסור does continue עד שתחשך because of a פסוק that says ואכלו את הבשר בלילה הזה
 - (2) And that's why the משנה for ערבי פסחים needs to say עד שתחשך
- 4) גמרא
 - a) קשיא
 - i) Since the איסור for ערבי שבתות וימים טובים and ערבי פסחים all begin at about מנחה
 - ii) Why does the משנה here refer only to ערבי פסחים
 - b) תירוצים
 - i) The גמרא follows with a תירוץ by רב הונא and a separate תירוץ by רב פפא
 - ii) of the תירוצים פרטים aren't relevant at this point
- 5) תוספות of המשך

- a) מותר it's ערבי שבתות וימים טובים that on ר"י מקורביל of שיטה to the רבינו יחיאל by קשיא a) מבעוד יום and eat קידוש
- i) Why doesn't the גמרא answer that the משנה needs to set out the דין for ערבי ערבי פסחים separately to teach that
- (1) unlike for טובים וימים שבתות ערבי (1)
- (2) the איסור for ערב פסח continues עד שתחשך (2)
- b) תירוץ
- i) This answer isn't valid because we already know that on ערבי פסחים the איסור continues עד שתחשך from a גמרא in מסכת זבחים
- ii) and that's why the גמרא needs to rely on the תירוצים of רב הונא and רב פפא
- c) קשיא
- i) We've established that רב הונא and רב פפא explain in the מסקנא why the משנה needs to teach that there's an איסור אכילה for ערבי פסחים
- ii) But given the גמרא in מסכת זבחים why does the משנה need to add that the איסור continues עד שתחשך
- d) תירוץ
- i) Once the משנה needs to teach that there's an איסור אכילה on ערבי פסחים for the reasons given by רב פפא and רב הונא
- ii) The משנה adds אגב אורחא the דין in מסכת זבחים that
- (1) the איסור for ערבי פסחים continues עד שתחשך (1)
- (2) Even though the איסור for טובים וימים שבתות ערבי ends earlier if קידוש is made מבעוד יום (2)
- 6) תוספות of המשך
- a) ר"י מקורביל of קשיא to the רבינו יהודה of תירוץ a)
- i) In fact on ערבי שבתות וימים טובים the איסור continues עד שתחשך
- ii) And it's not a קשיא why
- (1) the ברייתא for טובים וימים שבתות ערבי doesn't need to say outright that the איסור continues עד שתחשך (1)
- (2) While the משנה for ערב פסח does say outright that the איסור continues עד שתחשך (2)
- iii) Because it's only for ערבי פסחים that we might have otherwise mistakenly said that
- (1) since שחיטת פסחים is מבעוד יום and other קדשים are מבעוד יום after נאכלין (1)
- (2) נאכל מבעוד יום is also קרבן פסח (2)
- 7) מהרש"א

- a) The קשיא of רבינו יחיאל and the שקלא וטריא that we set out earlier applies to the תירוץ of רבינו יהודה as well as to the first תירוץ of תוספות earlier
- b) Namely
- i) רבינו יחיאל by קשיא
- (1) Then why does the גמרא ask "מאי איריא ערבי פסחים אפילו ערבי שבתות וימים טובים נמי"
 - (2) It's obvious that the משנה needs to set out the דין for פסח separately to teach that the איסור for פסח continues עד שתחשך even though the קרבן פסח is נשחט מבעוד יום
- ii) תירוץ
- (1) This answer isn't valid because we already know that on ערבי פסחים the מסכת זבחים continues עד שתחשך from a גמרא in זבחים
 - (2) and that's why the גמרא needs to rely on the תירוץ of רב הונא and רב פפא
- iii) קשיא
- (1) We've established that רב הונא and רב פפא explain in the מסקנא why the משנה needs to teach that there's an איסור אכילה for ערבי פסחים
 - (2) But given the גמרא in מסכת זבחים why does the משנה need to add that the איסור continues עד שתחשך
- iv) תירוץ
- (1) Once the משנה needs to teach that there's an איסור אכילה on ערבי פסחים for the reasons given by רב הונא ורב פפא
 - (2) The משנה adds אגב אורחא the דין in מסכת זבחים that
 - (a) the איסור for ערבי פסחים continues עד שתחשך
 - (b) Even though the קרבן פסח is נשחט מבעוד יום

תד"ה לא יפחתו לו (א')

בד"ה לא יפחתו לו כו' והא דקאמר מן התמחוי לא ימנע מלקבל כדי כו' עכ"ל נראה לפרש דבריהם כמ"ש המרדכי בשם ר"י שהביא פרשב"ם גבי אפילו מן התמחוי וכתב דל"נ לר' יחיאל כו' דמשמע דאגבאי צדקה קאי שיתנו לו מן התמחוי דהא קאי אלא יפחתו לו לכן נראה לר"י דמיירי שיש לו מזון ב' סעודות ואמרי' מי שיש לו מזון ב' סעודות לא יטול מן התמחוי ואם לא בשביל ד' כוסות לא היה נזקק ליטול מן התמחוי ובשביל ד' כוסות קאמר שיטול מן התמחוי וכן משמע כו' עכ"ל ע"ש וזה שכתבו התוס' מן התמחוי לא ימנע מלקבל אף שיש לו ב' סעודות מ"מ כדי לקיים ד' כוסות יקבל מן התמחוי ודלא כפירוש רשב"ם בזה ודו"ק:

1) משנה

a) אפילו עני שבישראל... לא יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן התמחוי

2) רשב"ם

a) ארבע כוסות עני has to see to it that the עני "לא יפחתו לו"

b) But

i) "ואפילו מן התמחוי" is a direction to an עני who is so poor that he relies on the תמחוי

ii) that

(1) If he gets no money from צדקה to pay for ארבע כוסות

(2) He must sell his clothing etc. to pay for ארבע כוסות

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) גבאי צדקה "ואפילו מן התמחוי" is also a direction to the

i) namely

(1) the גבאי צדקה must give money to the עני even to pay for ארבע כוסות מן התמחוי

(2) even if the עני has שתי סעודות and ordinarily may not take מן התמחוי

תד"ה לא יפחתו לו (ב')

בד"ה לא יפחתו כו' מיהו יש לדחות בשיש להם כוס לעצמם כו' עכ"ל ואשמעינן אף על פי שהוא לא שתה רביעית אלא רובו של רביעית סגי וה"ה דבלא השקה מהן לאחרים והוא שתה רובו דסגי וק"ל:

תד"ה מן המנחה ולמעלה ודף ק. דלמא משבשתא היא

בד"ה מן המנחה ולמעלה השתא ס"ד דלאו דוקא אלא ה"ה סמוך למנחה עכ"ל ק"ק האי לישנא דס"ד דהא במסקנא נמי הכי הוא דמסיק כרב הונא וברייתא דלקמן דקתני סמוך למנחה לאו משבשתא היא וע"כ דהך דקתני הכא מן המנחה היינו סמוך כפירש"י ורשב"ם לקמן וק"ל:

תוס' בד"ה דילמא משבשתא היא וברייתא קמייתא כו' היא עיקר משום דלדידיה כו' עכ"ל דאי לאו הכי לית לן למימר דילמא משבשתא בתרייתא כיון דאפשר לקיימה ולפרש קמייתא נמי בסמוך משמע דהא אפשר לפרושי הכי דהכי מפרשינן לה לפי האמת וק"ל:

- 1) הקדמה
 - a) ט' שעות is at סמוך למנחה
 - b) ט' שעות ומעלה begins at מן המנחה ומעלה
- 2) משנה
 - a) ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך
- 3) ברייתא א'
 - a) ר' יהודה
 - i) לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה עד שתחשך
 - b) ר' יוסי
 - i) אוכל והולך עד שתחשך
- 4) ברייתא ב'
 - a) ר' יהודה
 - i) לא יאכל אדם בערב שבת וימים טובים מתשע שעות ולמעלה
 - b) ר' יוסי
 - i) אוכל והולך עד שתחשך
- 5) גמרא
 - a) קשיא
 - i) ערב פסח איסור אכילה דין of משנה need to teach the
 - ii) יום טוב שבת and every ר' יהודה for ברייתא א' applies to every
- 6) ד"ה מן המנחה ומעלה at תוספות
 - a) קשיא
 - i) applies only ערבי שבתות וימים טובים on איסור ר' יהודה in א' says that the from מעלה ומחצה that's at מנחה ומעלה
 - ii) Why does the מקשן assume that by these words ר' יהודה means the same as the ט' שעות at מעלה ומחצה that's earlier in the day at סמוך למנחה

- b) תירוץ
- i) The מקשן at this stage of the אמינא הוה assumes that 'א' בריתא isn't מדויקת and משנה "מן המנחה ומעלה" means "סמוך למנחה" the same as the משנה
- 7) ד"ה מן המנחה at מהרש"א
- a) We'll see in the המשך of the גמרא that
- i) Not only does אמינא הוה assume that 'א' בריתא isn't מדויקת
- ii) The מסקנא must also hold that 'א' בריתא isn't מדויקת
- 8) המשך of the גמרא
- a) רב הונא of תירוץ
- i) You're right that the משנה teaches no חידוש for יהודה ר' יהודה
- ii) Instead the משנה teaches the חידוש for ר' יוסי that
- (1) Although ר' יוסי says for טובים שבתות וימים טובים עד שתחשך that אוכל והולך
- (2) For פסח he agrees that there's an איסור אכילה that begins למנחה
- b) רב פפא of תירוץ
- i) 'א' בריתא is מדויקת and says for יהודה ר' יהודה that the איסור on טובים טובים applies only from מעלה ומנחה at ט' שעות ומחצה
- ii) The משנה teaches that on פסח ערב the איסור begins earlier at למנחה at ט' שעות
- c) ד"ה מן מנחה ומעלה at תוספות as explained by רב פפא to קשיא
- i) 'ב' בריתא says that
- (1) the איסור for טובים טובים also begins למנחה at ט' שעות
- (2) so it must be that 'א' בריתא isn't מדויקת when it says that the איסור for ערבי טובים doesn't begin until מנחה at ט' שעות ומחצה
- ii) and it follows that the תירוץ of רב פפא is מופרך
- d) רב פפא to קשיא of תירוץ
- i) Maybe it's 'ב' בריתא that's משבשתא
- ii) And רב פפא is correct that 'א' בריתא is מדויקת that the איסור on טובים טובים doesn't begin until מנחה at ט' שעות ומחצה
- 9) מהרש"א as explained by ד"ה משבשתא at תוספות
- a) שאלה
- i) Why does מר זוטרא say that
- (1) it's possible that 'ב' בריתא is משבשתא and that the תירוץ of רב פפא isn't מופרך
- (2) instead of accepting that it's possible that it's 'א' בריתא that's משבשתא or isn't מדויקת and the תירוץ of רב פפא is מופרך

- ii) after all
 - (1) we've established that the הוה אמינא of the גמרא assumed that 'א' ברייתא isn't מדויקת
 - (2) and we've also noted that in the מסקנא the גמרא holds that 'א' ברייתא isn't מדויקת
 - b) תשובה
 - i) רב הונא of תירוץ of רב פפא still prefers the תירוץ of רב זוטרא
 - (1) Because
 - (a) For the תירוץ of רב פפא the משנה applies to ר' יהודה as well as ר' יוסי
 - (b) while for the תירוץ of רב הונא the משנה applies only for ר' יוסי
- 10) המשך of the גמרא
- a) רב פפא and מר זוטרא to קשיא
 - i) משבשתא ב' ברייתא 'א' said that ר' פנחס ברי' דר' אמי
 - b) ד"ה מחוורתא and רשב"ם and מהרש"א as explained by מסקנא
 - i) You're right
 - ii) משבשתא ב' ברייתא 'א' isn't מדויקת and this proves that 'א' ברייתא isn't מדויקת and the תירוץ of רב פפא is מופרך

דף ק.

רשב"ם ד"ה א"ל רשב"ג

[דף ק עמוד א] בפרשב"ם בד"ה א"ל רשב"ג כו' דר' יוסי אפילו להתחיל כו' שרי בהדיא לקמן כו' עכ"ל מהנך ברייתות דלעיל דקתני לא יאכל כו' ר"י אומר אוכל והולך עד שתחשך נמי מוכח דשרי ר"י אפילו להתחיל ואפשר דבהך דלקמן מפורש טפי וק"ל:

רשב"ם ד"ה ולא כר' יוסי

**בד"ה לא כרבי יודא כו' כדין כל שבתות השנה שהביאו לחם כו' א"נ משום סילוק כו'
עכ"ל ר"ל כדין כל שבתות כו' וטעמו כי היכי דתיתי סעודה ביקרא דשבתא א"נ משום
סילוק פתורא דהיינו משום ברכת המזון שהיו רגילין לסלק שלחנות שלהן וק"ל:**

תד"ה דילמא משבשתא היא

תוס' בד"ה דילמא משבשתא היא וברייתא קמייתא כו' היא עיקר משום דלדידיה כו' עכ"ל דאי לאו הכי לית לן למימר דילמא משבשתא בתרייתא כיון דאפשר לקיימה ולפרש קמייתא נמי בסמוך משמע דהא אפשר לפרושי הכי דהכי מפרשינן לה לפי האמת וק"ל:

תד"ה מן המנחה ולמעלה in דף צט: See

תד"ה מכלל דפליגי

בד"ה מכלל דפליגי כו' והיינו אפילו בע"פ דאין מתחילין דבע"ש שרי ר"י אפילו להתחיל כו' עכ"ל ולפי שיטתיה כתבו התוספות לקמן ג"כ בשם ר' יחיאל מדפסיק כר"י בהפסקה כו' מכלל דלכתחלה לא קיי"ל כוותיה כו' ועי' ברא"ש שדחה סברא זו דתרי מיילי נינהו דאפשר דאע"ג דשרי ר"י להתחיל כו' מ"מ לכשתחשך צריך להפסיק כו' וע"ש באורך ע"פ הרי"ף ודו"ק:

- 1) משנה
 - a) ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך
- 2) ברייתא א'
 - a) ר' יהודה
 - i) לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה עד שתחשך
 - b) ר' יוסי
 - i) אוכל והולך עד שתחשך
- 3) ברייתא ב'
 - a) מעשה ברשב"ג בערב שבת דהתחילו סעודה בהיתר
 - b) ואמר ר' יוסי דלא צריך להפסיק סעודתן בחשיכה
- 4) גמרא
 - a) קשיא
 - i) ערב פסח on איסור אכילה there's an משנה need to teach that
 - ii) From א' ברייתא we already know for ר' יהודה that there's an איסור אכילה for all ערבי שבתות וימים טובים
 - b) רב הונא of תירוץ
 - i) You're right that the משנה teaches no חידוש for ר' יהודה
 - ii) Instead the משנה teaches the חידוש for ר' יוסי that
 - (1) Although for ערבי שבתות and ימים טובים the דין is that שתחשך עד והולך
 - (2) For ערב פסח the איסור to eat starts at למנחה
 - c) ר' יוחנן of מימרא
 - i) הלכה כר' יהודה בערב פסח
 - ii) והלכה כר' יוסי בערב שבת
 - d) קשיא
 - i) The of מימרא of ר' יוחנן suggests that
 - (1) ערב פסח even for אוכל והולך עד שתחשך ר' יוסי holds that
 - (2) And that it's only for ערב שבת that the הלכה agrees with ר' יוסי that אוכל והולך עד שתחשך

- ii) This is a קשיא to רב הונא who says the משנה teaches that ר' יוסי agrees with ר' יהודה that on ערב פסח there is an איסור אכילה that begins למנחה
- e) תירוץ
- i) ר' הונא is correct that ר' יוסי agrees with ר' יהודה on ערב פסח that there's an איסור אכילה that begins at למנחה
- (1) But ר' יהודה and ר' יוסי disagree on whether a person who began eating חשיכה on ערב פסח or ערב שבת needs to be מפסיק at חשיכה
- (2) Namely
- (a) Once a person begins eating בהיתר
- (i) ר' יוסי says he can continue past חשיכה and needn't be מפסיק
- (ii) ר' יהודה says that at חשיכה the person needs to be עוקר שלחן to make הפסקה
- ii) And it's for their מחלוקת on הפסקה that ר' יוחנן says the הלכה follows ר' יוסי for ערב פסח but not for ערב שבת
- f) Proof is ברייתא on ערב שבת where ר' יוסי said there's no חיוב to be מפסיק
- 5) ד"ה מכלל דפליגי at תוספות
- a) קשיא
- i) ברייתא proves only that ר' יוסי holds there needs to be no הפסקה for ערב שבת
- ii) Why does the גמרא assume that ר' יוסי says the same דין applies to ערב פסח
- b) רבינו יחיאל of תירוץ
- i) Since ר' יוסי holds that on ערב שבת he can be מתחיל even until the moment before חשיכה
- ii) It's a פשיטות that on ערב שבת if he was מתחיל בהיתר he needn't be מפסיק at חשיכה
- iii) So it must be that ברייתא teaches for ר' יוסי that אין מפסיקין also on ערב פסח where the איסור אכילה begins earlier at למנחה
- 6) ד"ה אין מפסיקין at תוספות
- a) רבינו יחיאל of שיטה
- i) Since we've established that it's for הפסקה that ר' יוחנן was קובע that the הלכה follows ר' יוסי on ערב שבת
- ii) It must be that the הלכה doesn't follow ר' יוסי on his holding for ערב שבת that אוכל והולך עד שתחשך
- 7) מהרש"א
- a) This is because we've established that רבינו יחיאל holds that
- i) if it's פשיטות that he needn't be משתחשך for a person to start eating לכתחלה
- ii) It follows that

(1) once we know that the הלכה is that a person needs to be מפסיק משתחשך

(2) it must be that the הלכה is that the איסור אכילה begins before חשיכה

b) רבינו יחיאל disagrees with רא"ש

תוספות ד"ה ר"י אומר אין מפסיקין

ר' יוסי אומר כו' וי"ל דיעשו ארבע כוסות שלא כסדר כו' ואחריו כוס של קידוש וירקות כו' ואחריו מרור כו' עכ"ל ולא נקט מצה דאם כן היה צריך לעשות סעודה והוה הזרן קושיין לדוכתא דאי צריך מה לו להמתין יפסיק מיד וצ"ל דאוכל מצת מצוה בסעודה ראשונה קודם קידוש וק"ל:

- 1) תוספות as explained by הקדמה
 - a) We established in the prior דיבור that ר' יוסי says that a person needn't be מפסיק his ערב פסח at חשיכה even on סעודה
 - b) Instead he's גומר the סעודה and is then מברך ברכת המזון and makes קידוש afterwards
- 2) תוספות
 - a) שאלה
 - i) Does the person need to make a second סעודה after קידוש because of the דין that אין קידוש אלא במקום סעודה
 - b) תשובה
 - i) no
 - ii) because otherwise what does the person gain by continuing the first סעודה past חשיכה
 - c) קשיא
 - i) But what of the דין that אין קידוש אלא במקום סעודה
 - d) תירוץ
 - i) The סעודה that ends at בהמ"ז before קידוש counts as a "סעודה" also for קידוש
 - e) קשיא
 - i) The person won't be using a כוס for ברכת המזון after קידוש since we've established that he doesn't need to make a new סעודה
 - ii) how then will he be יוצא ארבע כוסות on פסח
 - f) תירוץ
 - i) The כוס for ברכת המזון on the סעודה that began before קידוש counts as his first כוס
 - ii) The כוס for קידוש counts as his second כוס and it's after this כוס that he eats ירקות
 - iii) The third כוס goes before מה נשתנה and מרור
 - iv) The fourth כוס follows after הלל
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why doesn't תוספות say the third כוס goes before מצה as well as מרור

b) תירוץ

i) Must be that he already ate מצה at the סעודה that began מבעוד יום and ended before קידוש

ii) Because

(1) If he needs to eat מצה at a new second סעודה

(2) The קשיא of תוספות remains: what does the person gain by being ממשך the first סעודה

תד"ה אין מפסיקין

בד"ה אין מפסיקין בהתחילו בהיתר איירי דבהתחילו באיסור מודה ר"י דמפסיקין כו' עכ"ל הא דנימא דפליגי בהתחילו בהיתר ואפ"ה ר' יודא קאמר דמפסיקין מוכח שפיר מהך עובדא דמייתי שהיו מסובין והתחילו בהיתר שהרי ר' יודא היה שם אבל מ"ש דבהתחילו באיסור והיינו בע"פ מודה ר"י אין זה מוכרח אלא מסברא קאמרי הכי ומיהו לקמן בפרקין מהא דקאמרינן סוף סוף מאי רבותא דאגריפוס כו' יש להוכיח כן ועי' פירש רשב"ם שם ודו"ק:

1) First הקדמה

a) ברייתא א'

- i) מעשה ברשב"ג ור' יהודה ור' יוסי שהיו מסובין בעכו וקידש עליהן היום
- ii) ורצה ר' יהודה להפסיק

2) Second הקדמה

a) דף קז: at ברייתא ב'

- i) אפילו אגריפס המלך שהוא רגיל לאכול בט' שעות [בערב פסח] לא יאכל עד שתחשך

b) Based on the גמרא ב' ברייתא there concludes that

- i) even ר' יוסי
(1) who says there's no need at חשיכה to be מפסיק a סעודה that began בהיתר before חשיכה
(2) agrees that where התחיל באיסור there needs to be הפסקה at חשיכה

3) תוספות here

a) התחילו בהיתר that סעודה a חשיכה at מפסיקין ר' יהודה says

b) ר' יוסי says

- i) ערב פסח even on התחיל בהיתר if חשיכה at אין מפסיקין
- ii) But he's מודה that מפסיקין if באיסור

4) מהרש"א

a) שאלה

- i) How do we know that ר' יהודה requires הפסקה even if התחיל בהיתר

b) תשובה

- i) From where he was at חשיכה a סעודה מפסיק ר' יהודה where ברייתא א' was present and surely wasn't מתחיל באיסור

c) שאלה

- i) How do we know that ר' יוסי requires הפסקה if התחיל באיסור

d) תשובה

- i) דף קז: at גמרא and the ברייתא ב' From

גמרא מאי מפסיקין וכו'

[דף ק עמוד ב] גמ' מאי מפסיקין לאו כו' לא למפה ומפסיקין דקתני בברייתא בדברי ר"י לא בעי למימר נמי דהיינו למפה דלישנא דמפסיקין סתמא לא משמע אלא עקירת שלחן אבל הכא בדברי שמואל סמיך אאידיך מימרא דשמואל דנקט מפה וה"ק כשם שמפסיקין לקידוש בפריסת מפה כדאמר שמואל לעיל כך מפסיקין להבדלה בפריסת מפה לחוד ולא בעי עקירת שלחן כדאמר ר' יודא סתם מפסיקין ודו"ק:

- 1) עמוד א' on ברייתא
 - a) מפסיקין לשבתות says ר' יהודה
- 2) גמרא
 - a) First of מימרא שמואל
 - i) עקירת שלחן means there needs to be who says ר' יהודה
 - ii) פורס מפה ומקדש is that הלכה But
 - b) Second of מימרא שמואל
 - i) "כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה"
 - c) קשיא
 - i) Presumably שמואל in his second מימרא means the הפסקה is by עקירת שלחן
 - ii) this isn't consistent with his first מימרא where he says for קידוש is by מפסיקין מפנה
 - d) תירוץ
 - i) פורס מפה is by the הפסקה for קידוש also means that מימרא שמואל in his second
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why did שמואל assume that in the ברייתא when ר' יהודה said he meant מפסיקין עקירת שלחן by
 - b) תירוץ
 - i) The סתם meaning of מפסיקין is by עקירת שלחן
 - c) קשיא
 - i) Then why does the גמרא in the end decide that שמואל in his second מימרא means מפסיקין by פורס מפה
 - d) תירוץ
 - i) Because שמואל in his first מימרא used מפסיקין in the sense of פריסת מפה and not עקירת שלחן-sense of סתם

רשב"ם ד"ה ה"ג

בפרשב"ם בד"ה ה"ג רבה בב"ה כו' תנ"ה כו' ושויין [כו'] אין מביאין כו' עכ"ל ור"ל דל"ג תנ"ה כוותיה דשמואל ושויין שאין מביאין כו' ועיין במרדכי ורא"ש לקיים גירסא זו וק"ל:

בד"ה ושויין כו' שיבשו למעלה הספרים וכתבו ושויין שאין מביאין כו' כצ"ל:

- 1) First הקדמה according to רשב"ם
 - a) For יהודה ר'
 - i) on both ערב פסח and ערב שבת a person can begin eating בהיתר only until סמוך למנחה
 - ii) Even if a person began eating בהיתר he needs to be מפסיק at חשיכה by עקירת קידוש followed by ברכת המזון and שלחן
 - b) for יוסי ר'
 - i) on both ערב פסח and ערב שבת if a person began eating בהיתר
 - (1) he can be ממשיך his סעודה even past חשיכה
 - (2) and when he's גומר the סעודה he is מזון and makes קידוש מברך ברכת המזון
 - c) שמואל
 - i) if a person began eating בהיתר he needn't be מפסיק at חשיכה with עקירת שלחן
 - ii) but
 - (1) he does need to be מקדש מפה ומקדש
 - (2) and he can then be ממשיך the סעודה and be מזון and afterwards מברך ברכת המזון
- 2) second הקדמה
 - a) on every שבת it was the מנהג to bring in שלחנות only after קידוש so that the סעודה counts as if it were brought into דשבתא יקרא
 - b) But
 - i) if by chance the שלחן was brought in before קידוש
 - ii) the מנהג was to be מקדש מפה ומקדש because this מהלך also makes the סעודה count as if it were brought into דשבתא יקרא
- 2) גמרא
 - a) רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא אייתי תכא קמי' פרס מפה וקידש
 - b) Note that
 - i) The case of בר רב הונא deals with a סעודת שבת that began after חשיכה
 - ii) This is different from the case of שמואל where a סעודת ערב שבת began בהיתר and was ממשיך into שבת
- 3) ברייתא

- a) תניא נמי הכי
- i) [ושוין ש] אין מביאין את השלחן אלא אם כן קידש
- ii) ואם הביא פורס מפה ומקדש
- b) Note that the ברייתא – the same as רבה בר רב הונא – deals with a סעודת שבת that began after חשיכה
- 4) מהרש"א as explained by רשב"ם - Part 1
- a) it follows that the ברייתא is a ראי' – תניא נמי הכי – to רב הונא and isn't a ראי' to שמואל
- b) שאלה
- i) Then which תנא supports the שיטה of שמואל
- c) תשובה
- i) שמואל bases his שיטה on ר' יוסי who says no הפסקה is necessary
- ii) and שמואל says פורס מפה ומקדש only as a חומרא that he applies to the basic שיטה of ר' יוסי
- 3) מהרש"א as explained by רשב"ם – part 2
- a) שאלה
- i) When the ברייתא says "ושוין" that "פורס מפה ומקדש" – to which two תנאים does the ברייתא refer
- b) תשובה – first מהלך
- i) We're not גורס the word "ושוין" altogether because to this point we haven't established any case where either ר' יהודה or ר' יוסי says פורס מפה ומקדש
- c) תשובה – second מהלך
- i) We are גורס the word "ושוין"
- ii) the ברייתא in fact does refer to ר' יהודה and ר' יוסי and teaches that
- (1) although ר' יהודה and ר' יוסי disagree on how late a person can be מתחיל a סעודה that begins after חשיכה and on whether a person can after חשיכה be ממשך a סעודה that began before חשיכה
- (2) They agree that where a person is מתחיל a סעודה **after** חשיכה
- (3) because סעודה ליקרא דשבתא
- (a) It's best to bring in the שלחן after קידוש
- (b) And to be פורס מפה ומקדש if the שלחן was already brought in before קידוש
- 4) מהרש"א as explained by ר"א ש
- a) The second מהלך is correct with the הוספה that
- i) Although

- (1) the *ברייתא* deals with a regular *סעודת שבת* that began after *חשיכה*
- (2) While *שמואל* deals with a *סעודה* that began *בהיתר* on *ערב שבת* and was *ממשיך* into *שבת*

ii) still

- (1) since the *ברייתא* teaches that *פורס מפה ומקדש* counts the same as *עקירת שלחן* in a regular *סעודת שבת* even for *ר' יהודה*
- (2) it's *מסתבר* that *ר' יהודה* would agree with *שמואל* that *פורס מפה ומקדש* also counts as *עקירת שלחן* for a *סעודה* that began before *שבת* and was *ממשיך* into *שבת*

b) It follows that

- i) *שמואל* can agree with *ר' יהודה* as well as with *ר' יוסי*
- ii) And that *רבה בר רב הונא* can refer to *שמואל* as well as to *ר' תנאי כוותי'*

רשב"ם ד"ה כאן קודם ט'

בד"ה כאן קודם ט' שוין שמתחילין לאכול ומשהתחילו בהיתר כו' עכ"ל דהא ודאי לא אצטריך למתני דמתחילין קודם ט' וכי תעלה על דעתך שאסור להתחיל מן השחר אלא דאשמעינן לרבי יודא כיון שהתחיל בהיתר מותר לו לאכול עד שתחשך ובמרדכי תירץ בזה בע"א ע"ש:

- 1) דף צט: on ברייתא א'
 - a) לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ומעלה
- 2) here גמרא as explained by the ברייתא ב'
 - a) ושוין ר' יהודה ור' יוסי דמותר להתחיל לפני זמן איסור
- 3) מהרש"א as explained by רשב"ם
 - a) קשיא
 - i) It's a פשיטות that it's מותר to be מתחיל before the זמן איסור begins
 - ii) Why would I think that it's אסור to eat all day even before the זמן איסור
 - b) תירוץ
 - i) The חידוש is that for יהודה ר'
 - (1) once a person is מתחיל before the זמן איסור begins at למנחה
 - (2) he can be ממשיד past the זמן איסור until חשיכה
 - ii) note that this חידוש doesn't apply to יוסי ר' who says the זמן היתר on ערבי שבתות עד שתחשך וימים טובים

תד"ה שאין מביאין

תוס' בד"ה שאין מביאין כו' והטעם כו' דתיתי סעודתא ביקרא דשבתא וי"מ זכר למן כו' עכ"ל האי טעמא דתיתי ביקרא כו' הוא טעם לכולי מלתא בין לדידהו שלא היו מביאין שולחנות שלהן ואם הביאו פורס כו' ובין לדידן דמביאין לכתחלה ופורסין אותן כפרשב"ם אבל האי טעמא דזכר למן אינו רק לדידן דרגילין לפרוס אבל ליכא טעמא למה שלא היו מביאין כלל ודו"ק:

1) תוספות

a) In the time of the גמרא

i) They would prefer not to bring in שלחנות until after קידוש

ii) but if the שלחנות were already brought in they'd be פורס מפה ומקדש

b) but nowadays that our שלחנות are large we're פורס מפה ומקדש even לכתחלה

c) שאלה

i) What's the טעם for these מנהגים

d) תשובה

i) First טעם

(1) כי היכא דתיתי סעודתא ביקרא דשבתא (1)

ii) Second טעם

(1) פורס מפה when מכוסה that's פת the same as מכוסה that was זכר למן (1)

2) מהרש"א

a) the second טעם applies only to פורס מפה ומקדש

b) it doesn't explain why שלחנות weren't מביא before קידוש

תד"ה ידי קידוש יצאו ובא"ד ולא דוקא

בד"ה ידי קידוש כו' מדפריך לשמואל ל"ל לקדושי בני כנישתא כו' עכ"ל ועוד יש להביא ראיה מדאמר רבה לתלמידים טעימו מידי אף על גב דהיה בדעתן לאכול כ"א בביתו וכ"ה במרדכי ע"ש:

בא"ד ולא דוקא נקט בירושלמי קידוש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר כו' עכ"ל ר"ל דמבית לבית דנקט לאו ממש הוא דאל"כ בלא נמלך נמי אלא שהיה בדעתו לאכול במקום אחר לא יצא לשמואל כמ"ש התוס' דהכי מוכח בשמעתין אלא דמבית לבית דהתם היינו ממקום למקום וכה"ג כתבו התוס' לקמן גבי שינוי יין מיהו הא דרב ק"ק דלא שרי בירושלמי לרב אלא כשלא היה בדעתו לאכול במקום שקידש ואמאי נקט בכה"ג ומי שסוכתו עריבה כו' הא אפילו מבית לבית ממש נמי שרי לרב בשמעתין ויש ליישב וק"ל:

- 1) גמרא
 - a) אין קידוש אלא במקום סעודה says that שמואל
 - b) יש קידוש שלא במקום סעודה says רב
- 2) תוספות
 - a) Based on a ראי' whose details aren't relevant
 - b) It must be that שמואל says במקום סעודה אין קידוש אלא even where a person makes סעודה in 'א בית and is מכון from the start to make his סעודה in 'ב בית
- 3) ד"ה ידי קידוש at מהרש"א
 - a) דף קא. could also have proved this from תוספות
 - i) where רבה told his תלמידים to be טועם in the בית where רבה made קידוש
 - ii) even though each תלמיד was מכון to eat in his own בית
- 4) First הקדמה to a קשיא by תוספות
 - a) ירושלמי
 - i) שמואל says במקום סעודה אין קידוש applies where a person is at first מכון to make his סעודה in 'א בית but is later נמלך to make his סעודה in 'ב בית
 - ii) רב and שמואל both agree that
"מי שהיתה סוכתו עריבה עליו מקדש ליל יו"ט האחרון בביתו ועולה ואוכל בסוכתו" (1)
- 5) Second הקדמה to a קשיא by תוספות
 - a) Note that
 - i) Since "סוכתו עריבה עליו" it's obvious that when the person first made קידוש in his בית he was already מכון to make his סעודה in his סוכה
 - ii) so ירושלמי obviously holds that שמואל agrees with רב that במקום סעודה רב where a person makes קידוש in 'א בית and is מכון from the start to make his סעודה in 'ב בית

iii) And it follows that ירושלמי must hold that שמואל disagrees with רב and says אין סעודה מכוון to make his סעודה only where a person was at first in בית א' and was later in בית ב' to make his סעודה

נמלך לאכול בבית ב'	לא הי' בדעתו מתחלה לאכול בבית א' שקידש בו אלא כיוון לאכול בבית ב'	
ירושלמי – יש קידוש שלא במקום סעודה	ירושלמי – יש קידוש שלא במקום סעודה	רב
ירושלמי – אין קידוש אלא במקום סעודה	גמרא דידן – אין קידוש אלא במקום סעודה ירושלמי – יש קידוש שלא במקום סעודה	שמואל

6) בא"ד ולא דוקא at מהרש"א as explained by תוספות of המשך

a) קשיא

i) שמואל of שיטה and ירושלמי are סותר each other

(1) אין קידוש אלא במקום סעודה שמואל holds that בבלי

(a) even where a person was מכוון from the start to make his סעודה in בית ב'

(b) and סעודה מכוון where a person was מכל שכן and בית ב' to make his סעודה only later נמלך in בית א'

(2) While we've seen that ירושלמי holds that שמואל says אין קידוש אלא במקום סעודה only where a person is later נמלך to make his סעודה in בית ב'

b) תירוץ

i) "בית אחר" and "בית זה" in referring to ירושלמי wasn't מדייק

(1) Because ירושלמי actually meant to refer to במקום למקום in the same בית

(2) And this table sets out the correct שיטות of רב ושמואל for both בבלי and ירושלמי

נמלך לאכול בבית ב'	לא הי' בדעתו לאכול בבית א' שקידש אלא כיוון לאכול בבית ב'	נמלך לאכול בבית ב'	לא הי' בדעתו לאכול בבית א' שקידש אלא כיוון לאכול בבית ב'	
ירושלמי – מכל שכן דיש קידוש שלא במקום סעודה	ירושלמי – יש קידוש שלא במקום סעודה		מגמרא דידן משמע דיש קידוש שלא במקום סעודה	רב
ירושלמי – אין קידוש אלא במקום סעודה	ירושלמי – יש קידוש שלא במקום סעודה	לגמרא דידן – מכל שכן דאין קידוש אלא במקום סעודה	גמרא דידן – אין קידוש אלא במקום סעודה	שמואל

ii) Note from the table that for both בבלי and ירושלמי

(1) שמואל says that "מקום א' למקום ב' באותו בית" for

(a) A person is יוצא ידי קידוש except where he was מכוון at first to make his סעודה in מקום א' and is later נמלך to be סועד in מקום ב'

(b) And in fact

- (i) ליל יו"ט אחרון של חג "מי שהיתה סוכתו עריבה" and on חג wants to make קידוש בבית and then to be עולה to his סוכה for his סעודה
- (ii) So this is a case of בית ממקום למקום באותו בית מכון where the person was from the start to make his סעודה in מקום ב'

7) מהרש"א of המשך

a) רב to קשיא

i) It's משמע from our גמרא that רב holds that

(1) "שלא הי' בדעתו מתחלה לאכול במקום שקידש" – נמלך – namely

(2) מבית לבית even יש קידוש שלא במקום סעודה is דין

ii) why does ירושלמי say for רב that במקום סעודה only for מי שהיתה סוכתו יש קידוש במקום סעודה that counts as בית באותו בית עריבה עליו

תד"ה ידי יין לא יצאו

בד"ה ידי יין כו' ת"ל דפטרו יין כו' ודוחק לומר בשלא שתו יין בתוך הסעודה כו' עכ"ל אבל לפני הסעודה אינו דוחק לומר בשלא שתו יין ובכה"ג איכא למימר דפליגי התם אם יין שבתוך המזון פוטר את שלאחר המזון והתוס' כתבו שם דאיירי דפליגי בשלא היה להם יין לפני המזון ובכה"ג קאמר התם שבא להם יין אחר המזון ולא היה להם בתוך המזון גם לפ"ז דוחק הוא לומר שהיה להם לפני המזון ולא היה להם תוך המזון ודו"ק:

- 1) בחול that takes place on a סעודה in מסכת ברכות משנה
a) פוטר יין שלאחר יין שלפני המזון is also on ברכה a says the משנה מאן דאמר א' המזון
b) פוטר יין שלאחר יין שלפני המזון isn't on ברכה a says the משנה מאן דאמר ב' המזון
- 2) מסכת ברכות in גמרא
a) פוטר יין is יין שבתוך המזון on ברכה on whether a מחלוקת of אמוראים There is also שלאחר המזון
- 3) here תוספות
a) קשיא
i) פוטר יין שלאחר המזון is יין שבתוך המזון on ברכה a אמורא For the
ii) פוטר יין שלאחר המזון is יין שלפני המזון What difference does it make whether
iii) יין שבתוך המזון on ברכה because of the מיפטר is יין שלאחר המזון The
b) תירוצ' of תוספות here
i) Whether יין שלפני המזון is יין שלאחר המזון פוטר is relevant where it happens that לא שתו יין בתוך המזון
ii) but this תירוצ' is a דוחק because הסעודה יין בתוך הסעודה במעיים is needed להשרות אכילה
c) מסכת ברכות in תוספות of תירוצ'
i) Whether יין שלפני המזון is יין שלאחר המזון פוטר is relevant where it happens that לא הי' להם יין בתוך הסעודה
- 4) מהרש"א
a) The תירוצ' of תוספות in מסכת ברכות is also a דוחק because it's unlikely that there'd be לפני הסעודה and לאחר הסעודה but not בתוך הסעודה
- 5) מהרש"א of המשך
a) Reverse קשיא
i) פוטר יין is יין שלפני המזון holds that the משנה מאן דאמר who says that שלאחר המזון
ii) פוטר יין שלאחר המזון is יין שבתוך המזון Why is it relevant whether
iii) יין שלפני המזון on ברכה because of the מיפטר is יין שלאחר המזון The

- b) תירוץ
- i) Whether פוטר יין שלאחר המזון is relevant where לא שתו יין שלפני המזון
 - ii) This isn't a דוחק because שורה אכילה במעיים יין שלפני המזון isn't necessary to be
- 6) מסכת ברכות in תוספות
- a) תירוץ there asks the same reverse קשיא and gives this תירוץ
 - i) Whether פוטר יין שלאחר המזון is relevant where לא הי' להם יין לפני המזון
- 7) מהרש"א
- a) The תירוץ of תוספות in מסכת ברכות also isn't a דוחק because it's possible that יין first became available תוך המזון and continued to be available לאחר המזון

בא"ד אבל

בד"ה ידי יין כו' ת"ל דפטרו יין כו' ודוחק לומר בשלא שתו יין בתוך הסעודה כו' עכ"ל אבל לפני הסעודה אינו דוחק לומר בשלא שתו יין ובכה"ג איכא למימר דפליגי התם אם יין שבתוך המזון פוטר את שלאחר המזון והתוס' כתבו שם דאיירי דפליגי בשלא היה להם יין לפני המזון ובכה"ג קאמר התם שבא להם יין אחר המזון ולא היה להם בתוך המזון גם לפ"ז דוחק הוא לומר שהיה להם לפני המזון ולא היה להם תוך המזון ודו"ק:

דף קא.

תד"ה אבל ממקום למקום

[דף קא עמוד א] בד"ה אבל ממקום למקום כו' כי היכי דלא חשיב שינוי מקום בסמוך כו' עכ"ל דהכי הוי גרסי' לקמן גבי שינוי מקום אבל מפניה לפינה לא וכך היא גירסת הרי"ף והרא"ש וזה שכתבו כי היכי דלא חשיב שינוי מקום כו' דכ"ש הוא כיון דידי יין יצאו מפניה לפינה כ"ש ידי קידוש דהא לרב מבית לבית ידי יין לא יצאו ידי קידוש יצאו ולמאי שכתבו ומיהו י"ס דגרסי' הכא מפניה לפינה כו' רוצה לומר דלפי זה קשה הכא אליבא דשמואל ועיין ליישב בזה בר"ן ודו"ק:

- 1) עמוד א' at גמרא
a) משנה מקום People who are
b) Meaning they hear קידוש in 'מקום א' but later make their סעודה or are יין שותה in 'מקום ב'
i) רב
(1) ידי קידוש יצאו
(a) They needn't make קידוש again because במקום סעודה
(2) ידי יין לא יצאו
(a) They need to make another ברכה if after want to be יין שותה in 'מקום ב'
(b) because היסח הדעת counts as שינוי מקום
(3) Note that רב is מיקל for ידי קידוש but is מחמיר for יין
ii) שמואל
(1) אין קידוש אלא במקום סעודה because אף ידי קידוש לא יצאו
c) The מסקנא of the גמרא according on 'עמוד א'
i) According to the גרסא of מהרש"א adds for שמואל that ידי קידוש לא יצא applies even "ממקום למקום בחד ביתא" but doesn't apply ביתא בחד
ii) According to the גרסא of פוסק שלנו adds for שמואל that ידי קידוש לא יצא applies even מפניה לפינה בחד ביתא
- 2) עמוד ב' on the גמרא of המשך
a) "שינוי מקום מפניה לפינה ידי יין יצא"
- 3) מהרש"א of גרסא for תוספות
a) Part 1
i) since we've established that ידי יין is חמיר relative to ידי קידוש
ii) it follows by way of שכן כל that the גמרא says for שמואל on 'עמוד א' that that עמוד א' on מהרש"א of גרסא "מפניה לפינה ידי קידוש יצא"
b) part 2

i) but

(1) for the גרסא of our דפוס on 'א עמוד that "מפינה לפינה ידי קידוש לא יצא"

(2) we have the קשיא on why the גמרא holds on 'ב עמוד that it's ידי יין that's קיל

תד"ה טעימו מידי

**בד"ה טעימו מידי כו' להשלים ג' סעודות שבת כמו בסוכה כו' עכ"ל ר"ל כמו בסוכה
בפרק הישן לר"א אם לא אכל בראשון דמשלים באחרון במיני תרגימא וע"ש בתוס'
ודו"ק:**

בד"ה ובקידושא כו' שלא לאכול בלא נר כדפי' בקונטרס כו' עכ"ל אין פירושו דאסור לאכול ולקדש בלא נר שבת דזה אינו מוכח מפני' הקונטרס אלא שלא תאכלו בלא נר אבל אם היה רוצים לאכול בלא נר היו יכולים לקדש כו' וכן מפורש ברא"ש וק"ל:

- 1) רשב"ם and רש"י as explained by גמרא
 - a) When רבה made קידוש he told his תלמידים
 - i) טעימו מידי because
 - (1) maybe your נרות will no longer be lit when you arrive at home and you won't eat your סעודה
 - (2) and even if you decide to forego your סעודה
 - (3) you won't have been יוצא קידוש because אין קידוש אלא במקום סעודה
- 2) רש"י ורשב"ם
 - a) רבה was concerned for the תלמידים that
 - i) they wouldn't eat if their נרות were no longer lit at home
 - ii) and
 - (1) even if they didn't mind not eating
 - (2) there'd still be the חסרון that they weren't יוצא the חיוב of קידוש
- 3) תוספות
 - a) קשיא
 - i) רש"י and רשב"ם imply that without a סעודה they wouldn't be יוצא קידוש and they'd also be hungry
 - ii) Why wasn't רבה concerned that they wouldn't be יוצא ידי חובתן to eat a סעודת שבת
- 4) מהרש"א
 - a) Note that
 - i) רש"י in its תוספות doesn't understand קשיא to say that
 - (1) without a נר it's אסור to make קידוש or to eat a סעודת שבת
 - (2) and that's why
 - (a) they wouldn't make their own קידוש at home and they wouldn't make their own סעודה at home
 - (b) and because אין קידוש אלא במקום סעודה they wouldn't be יוצא ידי קידוש with the קידוש that רבה made
 - (3) Since
 - (a) מהלך by רש"י doesn't imply this
 - (b) And besides there's no reason to think that it's אסור to make קידוש or to eat a סעודה without a נר

- ii) Instead תוספות understands רש"י to mean that רבה was חושש that
- (1) the תלמידים would prefer not to eat their סעודה without a בר
 - (2) with the result that
 - (a) because אין קידוש אלא במקום סעודה
 - (b) neither the קידוש of רבה nor their own קידוש would make them be יוצא ידי קידוש

תד"ה שינוי יין ובא"ד ודוקא

בד"ה שינוי יין כו' וצריך לברך הטוב והמטיב בין בשעת סעודה כו' עכ"ל ולא כדעת האומר כיון דיחיד אין מברך הטוב והמטיב דמשמע הטוב לי ומטיב לאחרני ובשעת סעודה דאין בית הבליעה של חבירו פנוי לא יברך הטוב והמטיב וק"ל:

בא"ד ודוקא ביין מברכין לפי שזיבלו כרמיהן בדמיהן של ישראל כו' עכ"ל דלכך אין מברכין הטוב והמטיב על רבוי בשר כמ"ש הר"ן גאון ועיין במרדכי וק"ל:

דף קא:

סוגיא דרב חסדא – גמרא וטעמא דהניחו שם, רשב"ם ד"ה קשיא לרב חסדא
וד"ה להודיעך כחו, תד"ה אלא בדברים וד"ה תניא כוותי'

שם וטעמא דהניחו שם זקן כו' אבל לא הניחו שם זקן כו' בלאו דיוקא ה"מ לאקשוויי
מגופה דברייתא בסיפא ועיין במרדכי ודו"ק:

פרשב"ם בד"ה קשיא לר"ח כו' דאילו לר"ח אפילו לא חזרו כו' והכא מוכח דאפילו חזרו
כו' עכ"ל לכאורה ומאי קושיא דהכא בחזרו כיון דטעונין ברכה למפרע כשהן חוזרין
ה"ל גמר סעודה בברכת המזון ובעי נמי ברכה לכתחלה אבל כשלא חזרו אי אפשר להן
לברך שם ברכת המזון דטעונין ברכה לאחריה במקומה כשירצו לאכול שם אין להם לברך
לכתחלה כיון שלא ברכו ברכת המזון עדיין לא נגמר סעודתן ולפי הפי' שכתבו התוס'
דהיסח הדעת לא בעי אלא ברכה ראשונה וכשחזרו נמי אין מברכין ברכת המזון רק ברכה
ראשונה ניהא ודו"ק:

תוס' בד"ה אלא בדברים כו' אבל בברייתא דת"כ דרב חסדא גרסי' יין כו' עכ"ל וכמ"ש
רשב"ם לקמן דאל"כ אמאי לא מייתי כרב חסדא מדרבנן דר"י וק"ל:

[דף קב עמוד א] פרשב"ם בד"ה להודיעך כחו כו' כח דאיסורא עדיף עכ"ל כתב
מהרש"ל ואני אומר אדרבה הכא הוא כח דהיתרא שמיקל לברך עוד ול"ח לברכה לבטלה
כו' לאפוקי רבנן דמחמרי שלא לברך כי הברכות אינן מעכבות עכ"ל ואני אומר דלא
שייך הברכות אינן מעכבות אלא בברכת המצות אבל בברכת הנהגה כי הכא אסור לאכול
בלא ברכה דכאלו מעל ולהכי הוה קולא דלא יברך כרבנן ודו"ק:

תוס' בד"ה כשהן יוצאין כו' וכן פירש רשב"ם ור"ח לקמן אתסר לכו למשתי עד כו'
עכ"ל והרא"ש כתב בשם רשב"ם להיפך אבל בפ"י רשב"ם לפנינו לא ידעתי להכריע
ע"ש:

בא"ד ואין הלכה כאותן ברייתות אלא אפי' כו' עכ"ל למה שיש לדקדק בזה עי' בחדושנו
בפ' כסוי הדם וק"ל:

בד"ה ועקרו רגליהם כו' שצריך לברך בהמ"ז כו' עכ"ל עי' בחדושנו שם:

בד"ה ת"כ דרב חסדא כו' ואף על גב דחזרו מייתי ראייה כו' עכ"ל ולעיל דקשיא ליה
מחזרו לרב חסדא ולר' יוחנן היינו במכ"ש כמו שפי' רשב"ם:

1) רשב"ם as explained by גמרא

a) רב חסדא says

i) If a person begins eating in א' מקום and is then משנה מקום to ב' מקום and wants
to be ממשיך his אכילה

ii) Then

(1) "שינוי מקום צריך לברך" (1)

(a) he needs to make a new ברכה ראשונה in ב' מקום

- (b) for דברים that he ate in 'א מקום that don't require a במקומן – meaning in 'א מקום
- (2) But "שינוי מקום אין צריך לברך"
- (a) he doesn't need to make a ברכה ראשונה in 'ב מקום
- (b) for דברים that he ate in 'א מקום for which he needs to make a ברכה אחריהן במקומן
- b) ר' יוחנן
- i) A person who is משנה מקום from 'א מקום to 'ב מקום doesn't need to make a new ברכה ראשונה in 'ב מקום even for דברים for which a person doesn't need to make a ברכה אחריהן במקומן
- 2) ברייתא 'א
- a) בני חבורה שהיו מסובין לשתות
- b) ועקרו רגליהן לצאת
- i) If הניחו שם זקן או חולה
- ii) כשהן חוזרין אין טעונין ברכה למפרע
- iii) Where "למפרע" means a new ברכה ראשונה
- 3) גמרא
- a) רב חסדא to קשיא
- i) The words "עקרו רגליהן" in 'א ברייתא suggests– for reasons not relevant here – that the ברייתא deals with דברים that need a במקומן ברכה אחריהן במקומן
- ii) And
- (1) since the ברייתא says there's no need for a new ברכה when חזרו only where היסח הדעת that there was no מסתבר that there was no הניחו שם זקן או חולה
- (2) we can be מדייק from the ברייתא that if הניחו שם זקן או חולה they do need a ברכה ראשונה even though the ברייתא deals with דברים that need a ברכה אחריהן במקומן
- b) note by the way that
- i) for שינוי מקום from 'א מקום to 'ב מקום where there is no חזרה to 'א מקום
- ii) It's not שייך to say that "הניחו שם זקן או חולה" to whom they were חוזר
- 4) רשב"ם
- a) קשיא
- i) רב חסדא says no new ברכה ראשונה is needed where there was a שינוי מקום from 'א מקום to 'ב מקום
- ii) Why is it a קשיא to רב חסדא that the ברייתא says a new ברכה ראשונה is needed where חזרו to 'א מקום and there was no שינוי מקום to 'ב מקום
- b) תירוצ

- i) For a reason not relevant here it's more מסתבר not to need a new ברכה ראשונה in a case of 'א' מקום than in a case of 'ב' מקום שינוי מקום
- ii) It follows that
- (1) Since 'א' ברייתא implies that a new ברכה ראשונה is needed for חזרו
- (2) It's a כל שכן that 'א' ברייתא would need a new ברכה ראשונה where there was שינוי מקום
- 5) "דרך אגב" by way of תוספות and רשב"ם of מחלוקת
- a) רשב"ם
- i) When 'א' ברייתא says "טעונין ברכה למפרע"
- ii) 'א' ברייתא means that once the people mentioned in the ברייתא are חוזר to מקום 'א'
- (1) they first need to make a ברכה אחרונה in 'א' מקום on what they had already eaten before they were עוקר רגליהן from 'א' מקום
- (2) and only then do they make a ברכה ראשונה on what they now want to eat
- iii) ד"ה אית להו at תוספות says
- (1) There's no need to make a ברכה אחרונה on what they had already eaten before they were עוקר רגליהן
- (2) They only need to make a ברכה ראשונה on what they now want to eat
- b) Note that
- i) for שינוי מקום even רשב"ם agrees it's a פשיטות that there's no ברכה אחרונה in 'ב' מקום
- ii) Because we're dealing with דברים that need a במקומן אחריהן meaning in 'א' מקום
- 6) ד"ה וטעמא at מהרש"א
- a) 'א' ברייתא has a סיפא that we haven't mentioned to this point
- b) Here is the full wording of 'א' ברייתא
- i) בני חבורה שהיו מסובין לשתות
- ii) ועקרו רגליהן לצאת
- (1) רישא
- (a) הניחו שם זקן או חולה
- (b) כשהן חוזרין אין טעונין ברכה למפרע
- (2) סיפא
- (a) לא הניחו שם זקן או חולה
- (b) כשהן חוזרין טעונין ברכה למפרע
- c) גמרא of קשיא to the קשיא

- i) why does the גמרא need to be מדייק from the רישא that לפניהן if לא "הניחו שם זקן או חולה"
- ii) when the סיפא says this directly
- 7) ד"ה קשיא לר' חסדא at מהרש"א
- a) רשב"ם to קשיא
- i) הקדמה
- (1) We've established for רשב"ם that the קשיא from 'א' ברייתא is based on the נקודה that
- (a) It's more מסתבר not to need a new ברכה in a case where 'א' חזרו למקום than in a case where there was שינוי מקום from 'א' to 'ב' מקום
- (b) It follows that
- (i) since 'א' ברייתא implies that a new ברכה is needed for חזרו where לא הניחו שם זקן או חולה
- (ii) it's a כל שכן that 'א' ברייתא would need a new ברכה where there was שינוי מקום and there can be no "הניחו שם זקן או חולה"
- ii) קשיא
- (1) But for רשב"ם שיטת that where חזרו they need to make a ברכה אחרונה first and only then do they make a new ברכה ראשונה
- (2) It's not correct to say that where חזרו it's more מסתבר not to have to make a ברכה ראשונה than for שינוי מקום
- (3) Since it's a פשיטות that the אחריהן ברכה for חזרו counts as a סעודה and that if they want to eat what's in effect a new סעודה they need a new ברכה ראשונה
- (4) While for שינוי מקום
- (a) where we've established that there can be no ברכה אחרונה in 'ב' מקום
- (b) it's possible that the ברייתא agrees with רב חסדא that no ברכה ראשונה is needed as well
- iii) Keep in mind that
- (1) this isn't a קשיא for תוספות who disagrees with רשב"ם and says that also for חזרו there's no need to make a ברכה אחרונה
- (2) since
- (a) it follows from the שיטה of תוספות
- (b) there's no סעודה גמר for חזרו the same as there's no סעודה גמר for שינוי מקום to 'ב' מקום
- (3) and the קשיא of the גמרא to רב חסדא stands on why 'א' ברייתא implies that there needs to be a new ברכה ראשונה for שינוי מקום

8) ברייתא ב'

- a) דברים that need a ברכה ראשונה are מחולק on whether a ברכה ראשונה is needed for דברים that need a ברכה אחריהן במקומן in a case where חזרו after they were עוקר רגליהם and לא הניחו אחריהם זקן או חולה
- i) ר' יהודה holds that a ברכה ראשונה is needed
- ii) רבנן דר' יהודה say a ברכה ראשונה isn't needed

9) גמרא

- a) ברייתא א' from רב חסדא to קשיא תירוץ
- i) רב חסדא can say that
- (1) ברייתא ב' in ר' יהודה follows ברייתא א'
- (2) The מהלך of רב חסדא follows ר' יהודה in רבנן דר' יהודה

10) גמרא of המשך

- a) We established that ברייתא ב' deals with עקרו רגליהן and we mentioned earlier that ברכה אחריהן במקומן implies that the persons were eating דברים that need a ברכה אחריהן במקומן
- b) We also established for ר' יוחנן that שנינו מקום needs no ברכה ראשונה in מקום ב' even for דברים that don't need a ברכה אחריהן במקומן
- c) ברייתא ב' from ר' יוחנן to קשיא
- i) Even רבנן דר' יהודה are מיקל only for ברכה אחריהן במקומן
- d) תירוץ
- i) דברים שטעונין ברכה אחריהן במקומן ב' ר' יוחנן says that ברייתא ב' deals with
- (1) not to limit the קולא of ר' יהודה to רבנן דר' יהודה במקומן
- (2) but to teach that the חומרא for ר' יהודה applies even for דברים that need ברכה אחריהן במקומן

11) רשב"ם

- a) קשיא
- i) כחא דהיתירא עדיף
- ii) It follows that
- (1) If ר' יוחנן is correct
- (a) כח היתירא דרבנן ברייתא should instead have emphasized the
- (b) דברים that even for ברכה ראשונה don't require a ברכה אחריהן במקומן according to ר' יוחנן don't need

12) מהרש"ל

- a) רשב"ם to קשיא
- i) It's ר' יהודה who's מיקל

- ii) because he permits a ברכה ראשונה and doesn't say it's a ברכה לבטלה
 - b) תירוץ
 - i) still counts as a מחמיר because he **requires** a ברכה ר' יהודה
 - c) קשיא
 - i) That's not relevant because מעכבות אינן ברכות
- 13) מהרש"א
- a) מהרש"ל of קשיא to תירוץ
 - i) The rule that ברכות אינן מעכבות applies only to המצוות ברכת
 - ii) But for הנהנין there is an איסור to eat without a ברכה
 - iii) So רשב"ם is right that it's רבנן who are מיקל
- 14) ברייתא ג'
- a) חברים שהיו מסבין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך ברכה ראשונה
- 15) גמרא
- a) לא הניחו שם זקן או חולה and הניחו שם זקן או חולה between מחלק isn't ברייתא ג'
 - b) and so is a רב חסדא to ראי'
- 16) מהרש"א and also תד"ה אלא רשב"ם
- a) קשיא
 - i) Why doesn't the גמרא say that יהודה ר' רבנן דר' in ב' ברייתא are also מסייע to רב חסדא
 - b) תירוץ
 - i) דברים שטעונין ברכה אחריהן במקומן doesn't say outright that ב' ברייתא
 - ii) It says only "עקרו רגליהן" that גמרא says implies that ב' ברייתא deals with דברים שטעונין ברכה אחריהן במקומן
 - iii) As a result
 - (1) Although
 - (a) רב חסדא can answer the קשיא to him from א' ברייתא by saying that he agrees with יהודה ר' רבנן דר' of ב' ברייתא and that ב' ברייתא deals with דברים שטעונין ברכה אחריהן במקומן
 - (2) Still
 - (a) רב חסדא can't **prove** that ב' ברייתא doesn't instead deal with דברים שאין ר' יוחנן support רבנן דר' יהודה so that טעונין ברכה אחריהן במקומן רב חסדא
 - iv) While
 - (1) דבר שטעון ברכה is a "שתו יין" and ב' ברייתא says outright that it deals with אחריהן במקומן

(2) So רב חסדא is a definite סייעתא to בריתא ג'

ד"ה תניא כוותי' at תוספות 17)

a) קשיא

- i) בריתא ג' deals with חזרו and says that no ברכה ראשונה is needed for דברים that need ברכה אחריהן במקומן
- ii) How is בריתא ג' a ראי' to רב חסדא who says that no ברכה ראשונה is needed for דברים that need ברכה אחריהן במקומן even in a case of שינוי מקום

18) ביאור – מהרש"א

a) Part 1

- i) When the גמרא asked its קשיא to רב חסדא on שינוי מקום from בריתא א' that says a ברכה ראשונה is needed for חזרו
- ii) we noted that רשב"ם explains that the קשיא is by way of כל שכן because it's more מסתבר to require a ברכה ראשונה for שינוי מקום than for חזרו

b) part 2

- i) but still תוספות correctly asks here that
 - (1) for the very reason that it's more מסתבר to require a ברכה ראשונה for שינוי מקום than for חזרו
 - (2) the fact that בריתא ג' says for חזרו that there's no need for a ברכה ראשונה
 - (3) isn't proof that בריתא ג' would say that there's no need for a ברכה ראשונה also for שינוי מקום

דף קב:

רשב"ם ד"ה ולימרינהו

דף קב עמוד ב] פירוש רשב"ם בד"ה ולימרינהו כו' דאילו לרבי יודא כיון דמפסיקין וצריך עקירת שלחן צריך שתי כוסות עכ"ל וקרוב לזה כתבו התוספות אבל לא ידעתי מי הכריחם לזה דאימא דהמקשה הכא אכתי לא אסיק אדעתיה הא דאין עושין מצות חבילות גם לא ידע לפלוגי בין חדא מלתא ובין תרתי מלתא ושפיר פריך נמי לר' יודא ויש ליישב ודו"ק :

- 1) ערבי שבתות וימים טובים on ברייתא
a) ר' יהודה For
b) A person who began a סעודה בהיתר is מפסיק at השיכה to make קידוש on one כוס and to be מברך בהמ"ז on a second כוס
- 2) תוספות as explained by גמרא
a) קשיא
i) Why isn't one כוס enough for both
b) תירוץ
i) אין עושין מצוות חבילות חבילות
c) קשיא
i) But on יו"ט that's חל on שבת מוצאי שבת
ii) The same כוס is used for both קידוש and הבדלה
d) תירוץ
i) חד מילתא and הבדלה count as קידוש
(1) Both are based on the קדושה of the יום
(2) Since even the הבדלה refers to the קדושה of יום טוב in the words "המבדיל בין קדש לקדש"
(3) And that's why to be מברך both קידוש and הבדלה on one כוס doesn't count as חבילות חבילות
ii) But where there are תרי מילתי to use the same כוס for both does count as חבילות חבילות
- 3) תוספות and רשב"ם
a) קשיא
i) סעודה של חול relates to ברכת המזון while סעודה של שבת relates to קידוש
ii) How could the מקשן even think that one כוס can be used for both
- 4) מהרש"א
a) קשיא

- i) The מקשן didn't at first realize the תירוץ of חבילות חבילות מצוות עושיין
- ii) Nor did the מקשן realize the difference between חדא מילתא and תרי מילתי
- iii) So
 - (1) Why do רשב"ם and תוספות ask "How could the מקשן even think that one כוס can be used for both"

תד"ה הכי גרסינן

תוס' בד"ה ה"ג ראשון כו' מגליה לעיל דמפסיקין לר"י בעקירת שלחן קודם קידוש כו' עכ"ל דמשום דליתי סעודתא ביקרא דשבתא אין לעוקרו כדתניא לעיל ושויין כו' ואם הביא פורס מפה ומקדש וק"ל:

1) First הקדמה

a) For יהודה ר'

i) Even if a person begins to eat בהיתר ערב שבת on

ii) At השיכה he must be מפסיק סעודתו

iii) And

(1) according to one גרסא he then uses one כוס for קידוש and a second כוס for בהמ"ז

(2) according to a second גרסא he then uses one כוס for בהמ"ז and a second כוס for קידוש

2) second הקדמה

a) ד"ה ולא כר' יהודה at דף ק: at רשב"ם

i) In the times of חז"ל they would be עוקר the שלחן before בהמ"ז

3) Third הקדמה

a) In the times of חז"ל

i) Before קידוש they would be עוקר the שלחן or be פורס מפה on the שלחן

4) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) For the second גרסא that says after הפסקה he makes בהמ"ז first

(1) We understand that the second הקדמה applies and that's why he's עוקר שלחן

ii) But for the first גרסא that says after הפסקה he makes קידוש first

(1) Why isn't it enough to be פורס מפה

תד"ה שאין אומרים

בד"ה שאין אומרים כו' כי אין נכון לברך פעמים כו' עכ"ל וצ"ל דיש לחלק בין בהמ"ז ושבעה ברכות ובין בהמ"ז וקידוש וכן ברכת ארוסין ונשואין דמברכין ב' פעמים בפ"ה וק"ל:

תד"ה מניחו לאחר המזון

בד"ה מניחו לאחר כו' אלא י"ל דודאי בתנא כו' אבל כשאין לו אלא כוס א' מותר לאכול כו' עכ"ל יש לדקדק דהדרן קושין לדוכתין דמאי דקשיא להו לפי' הר"ן גאון דאין להוכיח מהך ברייתא דאירי בטעם בהיתר אטעם באיסור דהיינו טעם מבדיל כן יש להקשות אתירוף זה דבאין לו אלא כוס א' אוכל בהיתר קודם הבדלה ואין להביא מיניה ראייה אטעם מבדיל באיסור ודו"ק:

- 1) ברייתא כאן וגמרא בדף קה:
 - a) הנכנס לביתו במוצאי שבת
 - i) מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים
 - ii) ואחר כך אומר הבדלה על הכוס
 - b) ואם אין לו אלא כוס אחד
 - i) מניחו לאחר המזון ומשלשן כולן לאחריו
- 2) גמרא בדף קז.
 - a) אסור לאדם שיטעום קודם שיבדיל
- 3) תוספות
 - a) קשיא
 - i) When the ברייתא says it's לאחר המזון that the person should make הבדלה
 - ii) The ברייתא in effect is telling the person to be טועם before הבדלה
 - b) רבינו נסים גאון of תירוץ
 - i) The ברייתא means that the person is גומר his סעודה before חשיכה that's the זמן of הבדלה
 - c) קשיא
 - i) Since the ברייתא doesn't deal with where a person was טועם באיסור
 - ii) how does a later גמרא prove from the ברייתא that a person who was טועם באיסור before הבדלה needn't wait until the morning to make הבדלה
 - d) רבינו יחיאל of תירוץ
 - i) In fact the ברייתא directs the person to be גומר his סעודה after חשיכה and before he makes הבדלה
 - ii) Because
 - (1) in a case of need
 - (2) such as where there is only one כוס for בהמ"ז and הבדלה
 - iii) It's מותר to eat before הבדלה
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא

- i) but the end result is that he is מותר to be טועם
- ii) so the קשיא remains
 - (1) how does a later גמרא prove from the ברייתא
 - (2) that
 - (a) a person who was טועם באיסור before הבדלה
 - (b) needn't wait until the morning to make הבדלה

תד"ה דאית לי' ואמר רב

בד"ה דאית ליה ואמר רב יקנ"ה כו' ועוד דבסמוך דפריך מיקנה"ז לימא דבשמיני וכו' עכ"ל ק"ק אהא דפריך מיקנ"ה ומשום דאית ליה כוסות נמי נימא דבי"ט ראשון של חג או שבועות איירי דאין לו כוסות טובא ועיין בזה במרדכי באורך וק"ל:

- 1) First הקדמה
 - a) To answer a קשיא whose details aren't relevant there
 - b) The גמרא answers that מצוות חבילות חבילות אין עושין מצוות חבילות חבילות
- 2) Second הקדמה
 - a) ברייתא
 - i) הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין ... ואח"כ אומר הבדלה על הכוס
 - ii) ואם אין לו אלא כוס אחד מניחו לאחר המזון ומשלשל ברכות אחרות עליו
- 3) גמרא
 - a) קשיא
 - i) The ברייתא proves that מצוות חבילות חבילות עושין מצוות חבילות חבילות
 - b) תירוץ
 - i) אין לו שאני
 - c) רשב"ם as explained by קשיא
 - i) והא יום טוב שחל להיות במוצאי שבת ואמר רב יקנ"ה
 - ii) And presumably רב deals with פסח של ראשון של יו"ט where there are four כוסות so אית לי'
 - d) תירוץ
 - i) Since רב says יקנ"ה and not יקנה"ז it can't be that the ברייתא deals with יו"ט זמן ראשון של פסח when there is פסח
 - (1) But must instead deal with שביעי של פסח where there's no זמן
 - (2) and
 - (a) "אין לו" counts as שביעי של פסח
 - (b) because "כבר אכיל לי" to the כוסות ד' he had on יום טוב ראשון
- 4) תוספות
 - a) קשיא
 - i) If רשב"ם is correct that the קשיא of the גמרא is that רב deals with אית לי' because כוסות there are always four יום טוב ראשון של פסח
 - ii) Then

(1) Even if רב had said "יקנה" the גמרא could have been מפריך the קשיא from רב by saying that רב deals with שמיני עצרת where there's זמן but there are no 'ד' כוסות

5) מהרש"א

a) תוספות could also have asked that

i) If רשב"ם is correct

ii) Then

(1) Even if רב had said "יקנה" the גמרא could have been מפריך the קשיא from רב by saying that רב deals with טוב ראשון of סוכות or of שבועות where there's also זמן but there are no 'ד' כוסות

דף קג.

גמרא ורבה אמר יהנ"ק, רשב"ם ד"ה קני"ה ונקי"ה

בפרשב"ם בד"ה ורבה אמר יהנ"ק כו' דלוי אמר מעין שניהם כו' עכ"ל עי' במרדכי:

בד"ה קני"ה ס"ל כו' והאי דלא מקדים יין מקמי מאור כו' שא"כ היה נראה על הקידוש כו' עכ"ל דליכא למימר דא"כ הוה מקדמי ליה נמי מקמי קידוש דה"א דרוצין להבדיל בין קידוש להבדלה בכל היכולת וק"ל:

בד"ה נקי"ה כו' ה"נ קודם לקידוש שהרי נהנה בו תחלה והרי א"א לאומרו בין יין להבדלה כו' עכ"ל נראה דר"ל דבלאו טעמא שהרי נהנה בו תחלה נמי הרי א"א לומר נר בין יין להבדלה כו' דא"כ יש כאן הפסק בין יין להבדלה וכמ"ש לעיל דהשתא היה נראה היין על הקידוש ולא על הבדלה אבל במוצ"ש דבעלמא דליכא קידוש מקדמי ליה ליין ולקמן למ"ד נהי"ק נמי ה"מ רשב"ם לפרושי דמאור קדים מטעם שהרי נהנה בו תחלה ודו"ק:

- 1) יום טוב שחל להיות במוצאי שבת for רשב"ם as explained by גמרא
a) יקנ"ה says רב
b) קני"ה says [גרסא for לוי] רבה
 - i) הבדלה basically agrees that קידוש goes before רבה
 - ii) But he's יין while קידוש mainly for יין because הבדלה was מתוקן mainly for יין to the same as on every מוצאי שבת as well
- 2) רשב"ם
a) קני"ה to קשיא
i) Why not be מקדים the ברכה on יין to the ברכה on נר the same as on every מוצאי שבת
b) מהרש"א as explained by תירוצ'
 - i) Even though יין would be after קידוש
 - ii) we'd still make a טעות and say that
 - (1) הבדלה is for קידוש instead of (1) יין
 - (2) And that
 - (a) the reason that יין follows קידוש instead of coming before קידוש
 - (b) is to separate קידוש from הבדלה as far as possible
- 3) רשב"ם of the גמרא as explained by המשך
a) נקי' says [גרסא for רבה] לוי
i) Part 1
 - (1) הבדלה basically agrees with רב that קידוש goes before לוי

(2) And he says יין goes before הבדלה for the same reason as רבה who says קני"ה

(3) But he adds that נר goes before קידוש because "נהנה בו תחלה"

ii) Part 2

(1) קשיא

(a) Why doesn't he say קני"ה where יין goes before נר the same as on every מוצאי שבת

(2) תירוץ

(a) "אם כן יש כאן הפסק בין יין להבדלה"

4) מהרש"א

a) First שאלה

i) Why doesn't רשב"ם answer that נר is first because "נהנה בו תחלה"

b) Second שאלה

i) what does רשב"ם mean by the words "אם כן יש כאן הפסק בין יין להבדלה"

c) תשובה

i) רשב"ם means that

(1) One reason that נר is first is in fact because "נהנה בו תחלה"

(2) But even without this טעם we'd understand that נר can't be placed between יין and הבדלה to yield קני"ה

(3) Because if so

(a) There'd be a הפסק between יין and הבדלה

(b) And we've already established that a הפסק between יין and הבדלה might make it mistakenly appear as if יין is for קידוש instead of for הבדלה

d) קשיא

i) Then why is it that on every מוצאי שבת we do place נר between יין and הבדלה

e) תירוץ

i) There is no קידוש on every מוצאי שבת so it's clear that the יין is for הבדלה

5) מהרש"א of the גמרא as explained by רשב"ם

a) One דאמר מאן דאמר says the סדר is נה"ק

i) נר is first for a reason not relevant to this מהרש"א

6) מהרש"א

a) The same as רשב"ם said for נקי"ה

b) נהנה מן האור תחלה נר is first because רשב"ם

תד"ה לא הוו ידעיתו

תוס' בד"ה לא הוו ידעיתו כו' לא היה כוס כ"א למברך והיו מסתפקים אם כו' עכ"ל דבבית ריש גלותא היו רוב עם ולא היו סומכין כולן לשתות כך מפורש במרדכי ע"ש:

1) הקדמה

a) A person who was יין שותה כוס יין and was מסיח דעת from drinking more יין needs to make another ברכה if he later decides to drink more יין

2) גמרא

a) רבא said בורא פרי הגפן יין during a סעודה and after בהמ"ז he made another ברכה on כוס בהמ"ז

b) רבא explained that he did so because this was the rule in בבי ריש גלותא

c) רשב"ם as explained by קשיא

i) בבי ריש גלותא is different because guests don't know whether they'd receive another כוס

ii) And that's why there's היסח הדעת before the ברכה של כוס

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) The סברא of רשב"ם would have required that בבי ריש גלותא they make a new ברכה for each כוס even during the סעודה

b) תירוץ

i) Contrary to the שיטה of רשב"ם

ii) בבי ריש גלותא they knew they'd drink more יין during the סעודה

iii) But

(1) because there were many people present

(2) they didn't know whether they'd be able to drink from the one כוס that would be used for ברכה של כוס before בהמ"ז

תד"ה אנא דעבדי

בד"ה אנא דעבדי כו' דהא פסקינן בברכות דברים הבאים שלא מחמת הסעודה אחר הסעודה כו' עכ"ל בפרק כיצד מברכין כתבו התוספות דל"ג הכי אלא לאחר הסעודה גרסי' ותו לא וקאי בין אדברים הבאים שלא מחמת הסעודה ובין אדברים הבאים מחמת הסעודה ומסוף דבריהם בדבור זה דביין אפילו לאחר הסעודה א"צ לברך דלעולם חשיב מחמת סעודה כו' מוכח דהוה גרסי' התם כמ"ש הכא ולא כמ"ש התם ודו"ק:

- 1) (גרסא א') ברכות in גמרא for a גרסא here uses this תוספות:
 - a) דברים הבאים שלא מחמת סעודה אחר הסעודה טעונין ברכה לפנייהן ואחרייהן
 - b) It follows that there's no ברכה for מחמת סעודה דברים הבאים
- 2) ברכות in גמרא in שלא מחמת סעודה the words גורס isn't in ברכות תוספות:
 - a) And reads the גמרא this way (גרסא ב'):
 - i) דברים הבאים אחר הסעודה טעונין ברכה לפנייהן ואחרייהן
 - b) It follows that there is a ברכה for מחמת סעודה דברים הבאים
- 3) on our גמרא says תוספות:
 - a) יין שלאחר הסעודה אין צריך לברך עליו דמחמת סעודה הוא
- 4) מהרש"א
 - a) Here obviously follows תוספות גרסא א'
 - b) because ב' would require a ברכה for אחר הסעודה דברים הבאים even for things that are מחמת סעודה

דף קג:

גמרא אמר לי לא סבר לי

[דף קג עמוד ב] גמרא א"ל לא סבר ליה מר אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר כו' וא"ת אמאי לא השיב לו מתחלה האמת כמו שהשיב לו עתה לבסוף כו' עיין במרדכי באורך וק"ל:

1) גמרא

- a) כי מטא רבא לאבדולי קם שמעי' ואדליק אבוקה משרגא
- b) אמר לי' ר' יעקב הרי כבר יש לך שרגא ולמאי צריכית אבוקה
- c) אמר לי' רבא שמעי' מדעתא דנפשא קא עביד
- d) אמר לי' ר' יעקב אי לא שמיע מיני' דמר לא הוי עביד אבוקה
- e) אמר לי' רבא אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר

2) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) why didn't רבא answer from the start that המובחר מן המובחר מצוה מן המובחר
 - b) מרדכי based on תירוץ
 - i) There are two aspects of the דין דאבוקה
 - (1) as a general rule מן המובחר מצוה מן המובחר
 - (2) But אבוקה isn't מן המובחר מצוה where there is already a שרגא
 - ii) now
 - (1) אבוקה מצוה מן המובחר מן המובחר that ר' יעקב didn't even know the general rule that
 - (2) But רבא at first mistakenly thought
 - (a) אבוקה מצוה מן המובחר מן המובחר that ר' יעקב knew the general rule that
 - (b) and that ר' יעקב questioned only why רבא used an אבוקה where a שרגא was already available
 - (3) And that's why רבא answered that שמעי' changed to an אבוקה on his own without asking רבא
 - iii) But
 - (1) When ר' יעקב continued and said "Your servant wouldn't even consider using an אבוקה unless you had suggested it to him"
 - (2) רבא
 - (a) realized that ר' יעקב didn't know even the first rule that מן המובחר מצוה מן המובחר
 - (b) and understood that he needed to explain this rule to ר' יעקב

רשב"ם ד"ה אסור לכו למייתי

בפרשב"ם בד"ה אסור לכו למייתי כו' ובה"ג נמי כתב דלא בעי לברוכי ברכת היין לאחריו עד לאחר ברכת המזון עכ"ל מפירושו נראה דלדעת ה"ג בעי מיהת ברכה לאחריו לאחר בהמ"ז וליתא דלדעת ה"ג לא בעי ברכה לאחריו גם לאחר בהמ"ז כמ"ש הרא"ש והמרדכי בשמו וכ"כ התוספות לקמן וק"ל:

- 1) רשב"ם as explained by גמרא
 - a) כיון דאמר הב לן וניברך אסור לשתות יין
- 2) רשב"ם
 - a) Still there's no ברכה אחרונה for הסעודה because בהמ"ז is effective the same as ברכה אחרונה
- 3) הלכות גדולות
 - a) "לא בעי לברוכי ברכת היין לאחריו עד לאחר ברכת המזון"
- 4) מהרש"א
 - a) It's possible to understand הלכות גדולות as saying that the ברכה אחרונה for יין בתוך בהמ"ז is after הסעודה instead of before בהמ"ז
 - b) But רשב"ם and הרא"ש both understand הלכות גדולות to say that
 - i) there is no ברכה אחרונה for הסעודה at all
 - ii) And that a ברכה אחרונה is needed only for the כוס של ברכה that people are שותה after ברכת המזון

תד"ה רב אשי

תוס' בד"ה רב אשי כו' וא"ת א"כ אמאי מברכין בכוס שני שאחר הגדה בפ"ה כו' דלא הוי הפסק כדאמר הכא כו' עכ"ל אף על גב דבברכת המזון לא קי"ל כרב אשי והוי הפסק דעקר דעתי' ממשתי ס"ד לפי קושייתם דהגדה לא הויא הפסק לכ"ע ומדרב אשי גבי בהמ"ז נשמע לכ"ע גבי הגדה ועיין ברא"ש לקמן אדברי הרי"ף גבי ארבע כוסות וי"ס שהגיהו כל זה בדברי תוס' וז"ל אפי' תהא הגדה טעונה כוס א"צ לברך כיון שכבר בירך על כוס ראשון בשלמא בכוס בהמ"ז צריך לברך דהוי הפסק כדקאמר הכא כו' והיינו למאן דפליג ארב אשי ואין צורך להגיה דמדרב אשי נשמע לכ"ע גבי הגדה כפי סברתם דהשתא וה"ה דה"מ להקשות כן בכוס אחרון שלא לברך בפ"ה למאי דס"ד השתא דהגדה והלילא לא הוי הפסק ובתירוצם ניתא הכל דהגדה והלל מפסיק שפיר כמו בהמ"ז לדידן וק"ל:

בא"ד דהויא הגדה הפסק צריך לברך אחר ירקות בורא נפשות כו' עכ"ל זהו לשיטתם לקמן דבורא פרי האדמה דירקות אינו פוטר את המרור אלא דברכת המוציא פוטרותו דהוי כדברים הבאים מחמת הסעודה ודלא כפי' רשב"ם עיין לקמן:

בא"ד וגם נראה לברך אחר כל ד' כוסות על הגפן חוץ מכוס שני כו' עכ"ל דכוס שני פוטר היין שבתוך הסעודה וכ"ה במרדכי משא"כ בשאר כוסות דהוי הפסק אחריו בהגדה כמו בבהמ"ז אבל הרא"ש חולק בזה ועיין דבריו לקמן על הרי"ף:

1) גמרא

a) רב אשי

i) מברך בורא פרי הגפן and there's no need to be הפסק doesn't count as a ברכת המזון on a ברכה של כוס that a person is שותה after בהמ"ז

2) תוספות as explained by רשב"ם

a) The הלכה is that בהמ"ז is a הפסק and there needs to be הגפן פרי בורא for ברכת בורא של כוס ברכה

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) תוספות of הוה אמינא

i) Although we've established the הלכה that הפסק is a ברכת המזון

ii) Still

(1) that's said on פסח before כוס ב' and before כוס ד' don't count as a הפסק הלל והגדה

(2) And have the same דין for us as בהמ"ז has for אשי רב

iii) there are ספרים of תוספות that set out this ביאור of the אמינא more clearly than in our דפוסים

b) That's why תוספות in its אמינא asks

i) Since there already is a הגפן פרי בורא for כוס א' on פסח why does there also need to be a ברכה on כוס שני

- 4) מהרש"א
- a) כוס ד' קשיא means to ask the same תוספות
 - i) Since there already is a בורא פרי הגפן for כוס ג' why does there also need to be a כוס ד' ברכה
 - ii) But תוספות accepts that
 - i) Since the הלכה is that ברכת המזון is a הפסק
 - ii) there needs to be a בורא פרי הגפן for the ברכה של כוס ג' that is כוס ג'
- 5) תוספות of המשך
- a) מסקנא
 - i) in fact להלכה the הלל והודאה do count as a הפסק and that's why there needs to be כוס ד' and כוס ב' for בורא פרי הגפן
 - b) קשיא
 - i) Part 1
 - (1) If the הוה אמינא had been correct that הלל והגדה don't count as a הפסק
 - (2) We'd have understood that the כרפס בורא פרי האדמה for כרפס that a person eats before כוס ב' is also מוציא מרור that a person eats after כוס ב'
 - ii) Part 2
 - (1) But now that we've established that הלל והגדה do count as a הפסק
 - (2) We have this קשיא:
 - (3) what ברכה ראשונה מוציא the מרור that a person eats after the הלל והגדה that is said before the second כוס
- 6) דף קטו. at תוספות ד"ה והדר אכיל based on תירוץ
- a) מרור פוטר the כוס ב' after ברכת המוציא
 - b) Because מרור counts as "דברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה" that is מיפטר by ברכת המוציא
- 7) מהרש"א
- a) Note that
 - i) שיטת תוספות that הלל והגדה count as a הפסק and the ברכה on כרפס won't be פוטר anything else
 - ii) It follows that there's a חיוב to be בורא נפשות after eating כרפס
 - b) For the same reason
 - i) תוספות requires that there be a ברכה אחרונה after every כוס except the second because every כוס except the second is followed by הלל והגדה that counts as a הפסק for whatever he eats or drinks afterwards
 - ii) But

- (1) For the second כוס there is no ברכה אחרונה
- (2) Because the second כוס counts as a ברכה לפני הסעודה that can be פוטר יין בתוך הסעודה

תד"ה וקאמר רב

בד"ה וקאמר רב כו' דדייק מדלא תיקנו יין לבסוף כו' עכ"ל משאר קידוש או הבדלה לא הוה קשיא ליה כיון דלא הוה הרבה ברכות ודאי דאינו מפסיק כמו בהמ"ז דאית ביה הרבה ברכות אבל ביקנ"ה הוי ס"ד דרב אשי דהווי נמי הרבה ברכות וה"ל לתקן יין לבסוף דלא להוי כ"כ הפסק בין בפ"ה לשתייה כמו בבהמ"ז ודו"ק:

1) גמרא

- a) הפסק isn't a ברכת המזון says that רב אשי
- b) It follows that if a person makes a בפה"ג for הסעודה יין בתוך he needn't make a כוס של ברכה for בפה"ג
- c) ד"ה וקאמר רב תוספות as explained by Here's proof
 - i) דהא יום טוב שחל להיות אחר השבת וקאמר רב יקנ"ה
 - ii) Namely
 - (1) He says ברכת בורא פרי הגפן first before the other ברכות
 - (2) And we don't say that the ברכה needs to be made last after הבדלה to avoid a הפסק between the ברכה and שתיי'

2) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) Why doesn't רב אשי bring the same proof
 - (1) from every קידוש where בורא פרי הגפן is said before the ברכה for קידוש and not afterwards
 - (2) and from every הבדלה where בורא פרי הגפן is said before the ברכה for הבדלה and not afterwards
- b) תירוצ'
 - i) In a standard קידוש and a standard הבדלה there aren't as many ברכות after בורא פרי הגפן as there are in ברכת המזון
 - ii) רב אשי prefers a proof that there is no הפסק even where there are many ברכות after בפה"ג

דף קד.

תד"ה בעי למימר

[דף קד עמוד א] בד"ה בעי למימר כו' ואת יום השביעי מששת ימי כו' חש"מ דשרי דבר האבוד ובשבת אסור זה חלוק שבת מי"ט כו' עכ"ל אין זה הפירוש מדוקדק דמאי זה חלוק שבת מי"ט דהא יום טוב גופיה חלוק בזה מחש"מ ויותר נכון בזה הפי' שכתב הרא"ש דיום טוב של חג הוא חלוק בדבר אבוד מששה ימים של חה"מ וחשיב לה התם הבדלה אחריתא אלא דבין יום השביעי לששת ימי המעשה לא חשיב כיון דמעין חתימה היא בעלמא אחר הג' א"ל נמי הכי ואינה מן המנין ע"ש גם עיין במרדכי עוד דרך אחרת בזה וק"ל:

1) גמרא

a) ר' אושעיא

i) הפוחת בהבדלה לא יפחות מג' והמוסיף לא יוסיף על ז'

b) רבא

i) מנין and isn't included in the מעין חתימה counts as בין יום השביעי לששת ימי המעשה

ii) that's why on a שבת that's not מוצאי שבת there are

(1) three הבדלות

(a) בין קדש לחול

(b) בין אור לחשך

(c) בין ישראל לעמים

(2) מעין חתימה

(a) בין יום השביעי לששת ימי המעשה

(3) חתימה

(a) בא"י המבדיל בין קדש לחול

2) ד"ה בעי למימר at תוספות

a) we're נוהג to say מוצאי שבת חל on that's יו"ט says that on רבינו תם

i) seven הבדלות

(1) בין קדש לחול

(2) בין אור לחשך

(3) בין ישראל לעמים

(4) בין יום השביעי לששת ימי המעשה

(5) מחלק The following two הבדלות that count as one because they're both between שבת and יום טוב

(a) בין קדשת שבת לקדושת יום טוב הבדלת

- (i) on שבת and מותר on יו"ט that's מלאכת אוכל נפש
- (b) ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת
- (i) On שבת and is מותר on יו"ט that's דבר האבוד
- (6) הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך
- (a) between לויים and כהנים
- (7) הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך
- (a) between ישראלים and לויים
- ii) מעין חתימה
- (1) הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך
- iii) חתימה
- (1) בא"י המבדיל בין קדש לקדש
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Since שבת and יום טוב as well as on שבת is דבר האבוד טוב
- ii) There's no הבדלה on דבר האבוד between יום טוב and שבת
- b) But the שיטה of רא"ש answers this קשיא by saying that
- i) יו"ט אחרון - meaning "יום השביעי" between הבדלה counts as a separate דבר האבוד and יו"ט חולו של מועד – meaning "ששת ימי המעשה" – של חג אחרון של חג
- c) רא"ש to קשיא
- i) Since
- (1) שבת and יו"ט between מחלק is בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת
- (2) חול המועד and יו"ט between מחלק is ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת
- ii) They ought to count as two הבדלות
- iii) So there are a total of eight הבדלות instead of seven
- d) תירוצ
- i) Since we've established that "בין יום השביעי לששת ימי המעשה" on a regular שבת is מעין חתימה and doesn't count towards the מנין of הבדלות
- ii) We also don't count ימי המעשה towards the מנין of הבדלות on יום טוב שחל להיות במוצאי שבת
- (1) even though
- (a) the הבדלה between יו"ט שחל להיות במוצאי שבת for פסוק is in fact a separate חול המועד and יום טוב
- (b) מעין החתימה and isn't

4) Here is a summary of the שיטות of רבינו תם and ר"ש and a separate שיטה of מרדכי

מרדכי	רא"ש	רבינו תם	
			ברוך אתה וכו'
חד	חד	חד	המבדיל בין קדש לחול
תרי	תרי	תרי	בין אור לחשך
תלת	תלת	תלת	בין ישראל לעמים
מעין פתיחה ולא נחשב כהבדלה	לא חשוב כהבדלה משום דכשמבדילין בין שבת לחול אתיא מילים אלו למעין חתימה גרידא	ארבע	בין יום השביעי לששת ימי המעשה
מעין חתימה ולא נחשב כהבדלה	חלוק שבת מיו"ט בדין אוכל נפש (ארבע)	חלוק שבת מיו"ט בדין אוכל נפש (חמש חלק א')	בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת
חלוק יום ראשון דהג מששת ימי חול המועד שלאחריו (ארבע)	חלוק יום טוב אחרון של הג מששת ימי חול המועד שלפניו (חמש)	חלוק שבת מיו"ט בזה שחולו של מועד מותר בדבר האבוד (חמש חלק ב')	ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת
בין כהנים ללויים (חמש) ובין לויים מישראלים (שש) והוי נמי מעין חתימה	בין כהנים ללויים (שש) ובין לויים מישראלים (שבע) והוי נמי מעין חתימה	בין כהנים ללויים (שש) ובין לויים מישראלים (שבע) והוי נמי מעין חתימה	הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך
חתימה וגם שבע (על הבדלת הפרכת בין קדש לקדשי קדשים)	חתימה	חתימה	ברוך אתה ד' המבדיל בין קדש לקדש

תד"ה בין יום

בד"ה בין יום כו' מעין חתימה היא ה"ג הוי מצי למפרך הא לא כתיבא כו' עכ"ל לא הבנתי דבריהם כיון דקושטא הוא דמעין חתימה היא לא תקשי ליה הא לא כתיבה דמעין חתימה היא ולא ממנינא היא בין לפי סברת המקשה ובין לפי המתריץ ולהכי לא פריך ליה אלא כיון דמעין חתימה היא ולא ממנינא היא דלא כתיבא הא בצר לה חדא וק"ל:

1) הקדמה First

- a) מוצאי שבת on any הבדלות 3 or 7 A person can make either
- b) מעין doesn't count as one of these הבדלות because it's בין יום השביעי לששת ימי המעשה חתימה

2) הקדמה Second

- a) ר' יהושע בן לוי
- i) "כתיבא" count towards the מנין of 3 or 7 only if they're

3) הקדמה Third

- a) בין יום השביעי לששת ימי and בין הים לחרבה the include הבדלות that lists eight ברייתא A

4) גמרא

- a) מקשן by the קשיא First
- i) הבדלות and still it's listed among the כתיבה בין הים לחרבה isn't
- ii) so it must be that הבדלות don't need to be כתיבא to count towards the מנין
- b) תירוץ
- i) Not so
- ii) בין and you're correct that this means that כתיבה and you're correct that this means that הבדלות count only if they're
- iii) So erase בין הים לחרבה from the ברייתא
- c) מקשן by the קשיא Second
- i) because בין יום השביעי you're left with only six הבדלות because בין יום השביעי you're left with only six הבדלות since it's a הבדלה doesn't count as a
- ii) And
- (1) Based on the הקדמה
- (2) just as there can't be more than seven הבדלות there also can't be six הבדלות
- d) מקשן by the מסקנא
- i) It follows that הבדלות count towards the מנין even if כתיבא לא
- ii) Because then
- (1) because הבדלות count towards the מנין isn't erased and counts towards the מנין because

- (a) it's not מעין חתימה
- (b) and it doesn't matter that it's not כתיבא
- (2) while doesn't count towards the מנין because
 - (a) Although it doesn't matter that it's not כתיבא
 - (b) It does matter that it's מעין חתימה
- iii) The net result is that the הבדלות ברייתא lists seven
 - 5) תוספות
 - a) מהרש"א as understood by קשיא
 - i) Why doesn't the מקשן in his second קשיא ask that between ימי המעשה לששת ימי השביעי shouldn't count towards the מנין also because לא כתיבא
 - 6) מהרש"א
 - a) תוספות on the קשיא of קשיא
 - i) The מקשן wanted to give a reason not to count between ימי המעשה לששת ימי השביעי that's valid both for the מקשן and for the תרצן
 - ii) Now
 - (1) both the מקשן and the תרצן agree that a הבדלה that's מעין חתימה isn't counted towards the seven הבדלות
 - (2) But only the מקשן holds that a הבדלה that's לא כתיבא isn't counted towards the seven הבדלות
 - b) Here is how the ביאור we've just presented fits into the words of מהרש"א

בד"ה בין יום כו' מעין חתימה היא ה"נ הוי מצי למפרך הא לא כתיבא כו' עכ"ל ל לא הבנתי דבריהם כיון דקושטא הוא ד[בין יום השביעי לששת ימי המעשה] מעין חתימה היא לא תקשי ליה [כלומר לית להקשות] הא לא כתיבה בין לפי סברת המקשה ובין לפי המתרץ [דדיקא למתרץ איכא להקשות הא לא כתיבא] ולהכי לא פריך ליה [מקשה למתרץ] אלא כיון [דבין יום השביעי וכו'] מעין חתימה היא ולא ממניא היא [אשר מטעם זה בין יום השביעי לששת ימי המעשה אינו מן המנין בין למקשה בין למתרץ] [ד]משום דלא כתיבא [בין הים לחרבה קשה דיקא למתרץ] הא בצר לה חדא וק"ל: